

Б Р У Н О
ШУЛЬЦ

КОРИЦЕВІ
КРАМНИЦІ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2022

СЕРПЕНЬ

1

У липні батько їздив на води, кидаючи мене з матір'ю й старшим братом на поталу білих від спеки запаморочливих літніх днів. Заморочені світлом, ми гортали велику книгу канікул, усі сторінки якої горіли ясою, а на дні яких чаївся солодкий до млості м'якуш лимонок.

Аделя поверталася удосвіт, наче Помона з полум'я палахкого дня, й висипала з кошика барвісту красу сонця — лисніючі, наповнені водою під прозорою шкіркою черешні, таємничі чорні вишні, що їхній пах надолужував смакові втрати, морелі, в золотій м'якоті яких золотилося осердя довгих пополуднів, а поруч із цією чистою поезією плодів виймала вона сповнені сили й поживності кусні м'яса з клавіатурою телячих ребер, водорості овочів, схожі на вбитих головоногих і медуз, — сировина для пісного обіду з невизначеним смаком, рослинні й телуричні інгредієнти обіду з сильним польовим запахом.

3

Через темне помешкання другого поверху кам'яниці на майдані щодня проходило усе величезне літо: тиша тремких шарів повітря, квадрати блиску, які дивилися палкі свої сні на підлозі, мелодія катеринки, видобута з найглибшої золотої жили дня; два-три такти приспіву, які знов і знов грали десь на фортепіано, що загубилися у вогні глибокого дня й умлівали проти сонця на білих хідниках. Після прибирання Аделя затінювала кімнати, засуваючи штори. Тоді барви звучали на октаву нижче, кімната поринала в стуму, ніби занурювалася у світло морського глибу, відбиття її розмивалось у свічадах, а цілоденна жарота дихала на штори, що злегка хвилювались від полуденних марень.

У суботу ми з матір'ю йшли пообід на прогулянку. З півморюку сіней одразу поринали в сонячну купіль дня. Перехожі походжали в золоті й мружилися від спеки, наче очі їм заліпило медом, а під відкопленою верхньою губою видно було ясна і зуби. І в усіх блукальців у золотавому дні була міна спеки, наче на своїх вірників сонце надягло однакові машкари — золоті маски сонячного братерства, і всі перехожі — літні й молоді, діти й жінки — зустрічалися або минали одне одного та віталися похідьма тими маскарами, намальованими грубим шаром золотої фарби на

обличчі, та оскірювались один до одного з вакхічною міною — варварською маскою поганського культу.

Майдан був безлюдний і жовтий від сквару, а гарячі вітри вимели куряву з нього, буцім у біблійній пустелі. Тернисті акації, що вирости з пустки жовтого майдану, кипіли на ньому ясою свого листя, букетами шляхетної зеленої філіграні, як дерева на давніх гобеленах. Здавалося, ці дерева збуджують вихор, театральню збурюючи верховіття, щоб проявити у патетичних вигинах вишуканість листяних віял зі сріблястим підчерев'ям, як у хутра шляхетних лисиць. Старі будинки, що їх тривалий час полірували вітри, забарвлювалися відсвітами громаддя атмосфери, віддунами, спогадами про кольори, розпорошені у проглубі барвистої погоди. Здавалося, цілі покоління літніх днів (немов терплячі ліплярі, що оббивають плісняву ліпнину на фасадах) збивали оманливу глазур, день у день виявляючи справжній вигляд будинків, фізіономію долі та життя, що формувало їх зсередини. Зараз вікна, засліплені блиском порожнього майдану, спали, балкони сповідували небу свою порожняву, з відчинених сіней тягло прохолодою й вином.

Купка обідранців, що вціліла у кутку майдану після вогняної мітли спеки, юрмилася біля частини муру,

---

випробовуючи його кидками монет і гудзиків, ніби з гороскопу металевих кружалець можна відчитати справжню таємницю муру, поритого ієрогліфами подряпин і тріщин. Узагалі-то майдан був порожній. Здавалося, ось-ось до склепінчастих сіней з бочками винаря підведуть за вузду із затінку хитких акацій віслюка самарянина і двоє слуг дбайливо знімуть хворого чоловіка з гарячого сідла, щоб прохолодними сходами обережно винести його на поверх, який паховіє шабатом.

Так гуляли ми з матір'ю уздовж двох сонячних боків майдану, ведучи наші зламані тіні по будинках, як по клавішах. Квадрати бруку поволі пропливали під нашими м'якими й пласкими кроками — одні блідо-рожеві, як людська шкіра, інші — золоті й сині, але усі пласкі, теплі, оксамитові на сонці, ніби якісь сонячні лица, затоптані до невпізнання, до блаженного небуття.

Нарешті на розі вулиці Стрийської ми опинилися в затінку аптеки. Велика куляста судина з малиновим соком на широкій аптечній вітрині символізувала прохолоду бальзамів, які гамували будь-який біль. А ще через пару будинків вулиця більше не могла зберігати міський декор, як селянин, який повертається до рідного села і дорогою роздягає

свою міську вишуканість та поступово, з наближенням до села, перетворюється на сільського обідранця.

Передміські будиночки разом з вікнами потопали в буйному й строкатому цвітінні садочків. Забуті великим днем, бурхливо й тихо розросталося всіляке зело, квіти й бур'ян, радіючи паузі, яка могла стати їхнім сном за межею часу на обаполках нескінченного дня. Величезний соняшник на потужному стеблі, хворий на елефантіаз, чекав у жовтій жалобі на останні сумні дні життя, гибіючи через надмір потворної опаксистості. Проте наївні передміські дзвіночки й перкалеві невибагливі квіточки стояли на безраді у накрохмалених білих і рожевих кошульках, байдужі до великої трагедії соняшника.

2

Поплутані нетрі трав, бур'яну, зелені й татарника палахкотять у вогні пополудня. Дзвенить хмарами мух пополуднева дрімота саду. Золота стерня кричить на сонці, як руда сарана, у зливні вогню галасують цвіркуни, стручки насінин тихо вибухають, як коники-стрибунці.

У бік паркану кожух трав опуклиться горбом-парком, ніби садок уві сні повернувся на інший бік і його грубі селянські рамена дихають тишею землі. На тих раменах садка розхристане бабське буяння серпня розляглося в глухих западинках величезного лопушшя, розпаношилося язиками м'язистої зелені. Банькати лялечки лопухів вирячилися, як бабиська, що широко розсілися, напівпожерті очманілими своїми ошалілими спідницями. Там садок задарма віддавав найдешевші крупы бузини, що смерділи милом, веремію бабок, дику оковиту м'яту та іншу серпневу тандиту. А за парканом, у нетрях літа, де розкорінюється глупота бур'яну з його ідіотством, розташувався смітник, зарослий чортополохом. І ніхто не знав, що саме тут серпень того літа влаштовував велику поганську оргію. На смітнику спиралось на паркан заросле бузиною ліжко навіженої Тлуї. Ми усі так її називали. На купі сміття й непотребу, старих горщиків, патинків, щебеню та скалля стояло зелене фарбоване ліжко, підперте двома старими цеглинами замість відсутньої ніжки.

Повітря над здичавілим від спеки звалищем, розтате блискавками лискучих кінських кровососок, роз'юшених сонцем, ляскало, як невидиме калатало, та роз'ятрювало до шалу.

Зміст

Серпень	3
Мана	22
Птахи	36
Манекени	46
Трактат про манекени, або Інша книга буття.....	59
Трактат про манекени. <i>Продовження</i>	72
Трактат про манекени. <i>Завершення</i>	77
Німрод	85
Пан.....	94
Пан Кароль	102
Корицеві крамниці	107
Вулиця Крокодилів	130
Таргани	151
Буря	157
Ніч Великого Сезону	166